

İTİRAZ YOLUYLA ANAYASA MAHKEMESİNE BAŞVURULMASI KARARI

Davacı Hayri Geçim tarafından 29 Mayıs Hastanesi Başhekimliğinin 08.12.2013 tarihli işlemi ve bu işleme dayanak olarak gösterilen Sosyal Güvenlik Kurumu Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürlüğü'nün 05.08.2013 tarihli duyurusu ile aynı Genel Müdürlükçe hazırlanan Biyometrik Yöntemlerle Kimlik Doğrulama Sistemlerine Ait Kılavuz'un "Tanımlar" başlıklı 1. maddesinde yer alan; "İlk Kayıt" alt başlıklı 1.5. maddesinin ve "Kimlik Doğrulama İşlemi" alt başlıklı 1.6. maddesinin; "Biyometrik Sistemin Uygulanmasına İlişkin Düzenlemeler" başlıklı 2. maddesinde yer alan; "İlk Kayıt ile İlgili İşlemler" alt başlıklı 2.1. maddesi ile "Kimlik Doğrulama ile İlgili İşlemler" alt başlıklı 2.2. maddesinin ve "Biyometrik Kimlik Doğrulaması Yapılması Gereken Durumlar" alt başlıklı 2.5. maddesinin iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılan davada dosya incelendi:

Uyuşmazlığa konu olayda, davacının, 8.12.2013 tarihinde 29 Mayıs Hastanesi üroloji servisinde el okutma sisteminde elini okutmaksızın muayene olmak istediği, üzerinde ehliyet, nüfus cüzdanı sureti ve öğretmen kimliği bulunduğu halde el okutmadan muayene yapılamayacağına söylendiği, bu durumun yazılı olarak bildirilmesi için aynı tarihte hastane başhekimliğine başvurduğu, hastane başhekimliğince, davacının dilekçesine; "SGK'nın 5.8.2013 tarihli genelgesine istinaden 1.12.2013 tarihinden sonra Biyometrik Kimlik Doğrulama Sistemine tanımlanmamış SGK'lı hastalara Acil Sağlık Hizmetleri haricinde muayene provizyonu verilmeyeceği duyurulmuş ve belirtilen bu uygulamaya başlanmıştır. 2. basamak özel sağlık kuruluşlarında avuç içi okutmadan sadece özel muayene olabilirsiniz" bilgilerinize" şeklinde not düşüldüğü görülmüştür.

Davacı tarafından, 29 Mayıs Hastanesi Başhekimliği'nin 8.12.2013 tarihli işleminin de iptali istenilmişse de, yukarıda yapılan açıklamalar uyarınca anılan yazı, Sosyal Güvenlik Kurumunun, Biyometrik Kimlik Doğrulama Sistemini uygulamaya koyduğunu bildiren, bir başka deyişle uygulamanın bildiri niteliğinde bulunduğundan, iptal ve yürütmenin durdurulması istemi sadece düzenleyici işlemlere yönelik incelenmiştir.

İptali İstenilen Kanun Kuralı

Biyometrik Yöntemlerle Kimlik Doğrulama Sistemlerine Ait Kılavuz 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 67. maddesi 3. fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

31.05.2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 01.03.2012 tarih ve 6283 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değişik 3. fıkrasında "Ayrıca genel sağlık sigortalısı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sağlık hizmetlerinden ve diğer haklardan yararlanabilmeleri için sağlık hizmet sunucularına başvurduklarında acil haller hariç olmak üzere (acil hallerde ise acil halin sona ermesinden sonra); (Ek ibare: 01/03/2012 - 6283 S.K/1. md.) biyometrik yöntemlerle kimlik doğrulamasının yapılması ve/veya nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, evlenme cüzdanı, pasaport veya Kurum tarafından verilen resimli sağlık kartı belgelerinden birinin gösterilmesi zorunludur." hükmüne, son fıkrasında ise bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların Yönetmelikle düzenleneceği hükmüne yer verilmiştir.

Kanundaki bu değişikliğe dayanılarak 22.06.2012 tarih ve 28331 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğin 1. Maddesi ile 25/3/2010 tarihli ve 27532 sayılı mükerrer Resmî Gazete'de yayımlanan Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinin 3.1.2. numaralı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"3.1.2. Kimlik tespiti

(1) Sağlık kurum ve kuruluşları, Kurum sağlık yardımlarından yararlandırılan kişilerin müracaatı aşamasında (acil hallerde ise acil halin sona ermesinden sonra) nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, evlenme cüzdanı, pasaport veya verilmiş ise Kurum sağlık kartı belgelerinden biri ile kimlik tespiti ve biyometrik yöntemlerle kimlik doğrulaması yapmaları zorunludur. Kimlik

tespiti, biyometrik kayıt işlemi veya biyometrik kimlik doğrulama işleminin usulüne uygun yapmayan ve bu nedenle bir başka kişiye sağlık hizmeti sunulması nedeniyle Kurumun zarara uğramasına sebebiyet veren sağlık hizmeti sunucularından ödenen tutar geri alınır."

(2) 2828 sayılı Kanunla sağlanan yardımlardan ücretsiz faydalananlardan çocuk, özür, kadın ve yaşlıların sağlık kurum ve kuruluşlarına birinci fıkrada belirtilen belgeleri ibraz edememeleri halinde Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kapsamında bulduklarını gösterir belgeye göre gerekli işlemler yürütülerek sonrasında söz konusu belgelerin ibrazı anılan Kurumdan istenecektir.

(3) Kapsamdaki kişilerin kendi adına bir başkasının sağlık hizmeti almasını veya Kurumdan haksız bir menfaat temin etmesini sağlaması yasaktır. Bu fiilleri işleyenlerden Kurumun uğradığı zararın iki katı kanunî faiziyle birlikte müştereken ve müteselsilen tahsil edilir ve ilgililer hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümleri doğrultusunda suç duyurusunda bulunulur.

3.1.2.A- Biyometrik kimlik doğrulama işlemi

(1) Kimlik doğrulamada kullanılacak olan biyometrik sistem ve uygulamaya geçilecek sağlık hizmeti sunucuları, uygulama tarihi ile uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.

(2) Kurum sağlık yardımlarından yararlandırılan kişinin sağlık hizmeti sunucusuna müracaatı sırasında ilk biyometrik verinin Kurum veri tabanına kayıt işlemi, sağlık hizmeti sunucusu tarafından yapılacaktır. Sağlık hizmeti sunucusu, ilk biyometrik verinin Kurum veri tabanına kayıt işleminde Kurum sağlık yardımlarından yararlandırılan kişiden beyan ve taahhüt belgesi almak zorundadır."

Bu düzenlemelerin ardından 22.03.2013 tarihli duyuru ile 01.09.2013 tarihine kadar 2. basamak sağlık tesislerinin Biyometrik Kimlik Doğrulama Sistemini kullanımına geçmeleri, 05.08.2013 tarihli duyuru ile de Biyometrik Doğrulama Sistemine Geçiş konusunda belirlenen 01.09.2013 tarihinde herhangi bir erteleme olmayacağı, ancak, bu tarihten itibaren 01.12.2013 tarihine kadar sağlık hizmeti sunucularının temin edecekleri biyometrik kimlik doğrulama cihazlarının uygulamada doğabilecek teknik arıza gibi durumlarının göz önüne alınarak cihazların test edilmesi kapsamında provizyon verilmeye devam edileceği belirtilmiş, 13.11.2013 tarihinde ise Biyometrik Kimlik Doğrulama Yönetmelerine ait düzenlemeler içeren "Biyometrik Yöntemlerle Kimlik Doğrulama Sistemlerine Ait Kılavuz" yürürlüğe girmiştir.

Kılavuzun 1.5. maddesinde "ilk kayıt: Genel Sağlık Sigortalısının, sağ ve sol eline ait avuç içi damar izi veya sağ ve sol eline ait sırasına göre işaret, orta, yüzük, baş ve küçük parmaklardan iki tanesine ait parmak damar izi, biyometrik verisinin kendisine ait TC kimlik numarasıyla eşleştirme işlemi" olarak; 1.6. maddesinde; "Kimlik Doğrulama İşlemi: Genel Sağlık Sigortalısının, ilk kayıt işlemi sonrasındaki biyometrik verisi ile sağlık hizmeti sunucusuna başvuru aşamasında alınması gereken sağ veya sol eline ait ilk kayıt sırasında kaydı alınan parmaklardan herhangi birisine ait parmak damar izi, biyometrik verisinin karşılaştırılması sonrasında kimlik tespitinin doğrulanmasını ifade eden ve sistem tarafından üretilen onaylama kodu" olarak tanımlanmış; "ilk kayıt ile ilgili işlemler" başlıklı 2.1. maddesinde genel sağlık sigortalısının, TC kimlik numarası bulunan nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, pasaport veya evlilik cüzdanıyla sağlık hizmeti almak amacıyla sağlık hizmeti sunucusuna başvurularında biyometrik sistemle ilk kayıt işleminin sağlık hizmeti sunucusu tarafından yapılacağı; "Kimlik Doğrulama ile İlgili İşlemler" başlıklı 2.2. maddesinde; "ilk kayıt işlemi tamamlanan genel sağlık sigortalısının sağlık hizmeti sunucusuna müracaatında MEDULA takip numarası alınması işlemi öncesinde sağlık hizmeti sunucusu tarafından avuç içi damar izi veya parmak damar izi sistemi ile biyometrik kimlik doğrulaması yapılacağı, kılavuzun 2.4 maddesinde belirtilen istisnalar hariç olmak üzere sağlık hizmeti sunucusu tarafından belirlenen biyometrik kimlik doğrulama işlemi yapılmadan genel sağlık sigortalısı adına MEDULA takip numarası alınmasına MEDULA sistemi tarafından izin verilmeyeceği, sağlık hizmeti sunucusu tarafından genel sağlık sigortalısının biyometrik kimlik doğrulaması yapıldıktan sonra genel sağlık sigortalısı adına MEDULA takip numarası alınarak sağlık hizmeti sunulmaya başlanacağı, "Biyometrik kimlik doğrulaması yapılması gereken durumlar" başlıklı 2.5

maddesinde ise; sağlık hizmeti sunucuları tarafından genel sağlık sigortalısı adına alınan her provizyonda, kılavuzun 2.2. maddesinde belirtilen kimlik doğrulamasının yapılması gerektiği, genel sağlık sigortalısının ilk ayaktan başvurusu sonrası muayene, kontrol muayenesi ile ESWL, ESWT, diyaliz (ev hemodiyalizi hariç), fizik tedavi, hiperbarik oksijen tedavisi işlemlerinin her seansında kılavuzun 2.2. maddesinde belirtilen kimlik doğrulamasının yapılmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir.

Bu açıklamalara göre Sosyal Güvenlik Kurumu Genel Sağlık Sigortası Genel Müdürlüğü'nün 05.08.2013 tarihli duyurusu ile aynı Genel Müdürlükçe hazırlanan Biyometrik Yöntemlerle Kimlik Doğrulama Sistemlerine Ait Kılavuz'un "Tanımlar" başlıklı 1. maddesinde yer alan; "İlk Kayıt" alt başlıklı 1.5. maddesinin ve "Kimlik Doğrulama İşlemi" alt başlıklı 1.6. maddesinin, "Biyometrik Sistemin Uygulanmasına İlişkin Düzenlemeler" başlıklı 2. maddesinde yer alan; "İlk Kayıt ile İlgili İşlemler" alt başlıklı 2.1. maddesi ile, "Kimlik Doğrulama ile İlgili İşlemler" alt başlıklı 2.2. maddesinin ve "Biyometrik Kimlik Doğrulaması Yapılması Gereken Durumlar" alt başlıklı 2.5. bendinin iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılan davada; anılan Kanun'un 67. maddesi 3. fıkrasında geçen "biyometrik yöntemlerle kimlik doğrulaması yapılması ve/veya" şeklindeki hükmün "uygulanacak kural" niteliğinde olması nedeniyle Anayasa'nın 2., 13. ve 20. maddelerine aykırılığı iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurulmaktadır.

Anayasal Düzenlemeler

1- Anayasanın "Cumhuriyetin nitelikleri" başlıklı 2. maddesinde "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, **insan haklarına saygılı**, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir." hükmüne yer verilmiştir.

2- Anayasanın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" başlıklı 13. maddesinde; "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak **kanunla** sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

3- Anayasanın "Özel hayatın gizliliği" başlıklı 20. maddesinde ise "Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak, usulüne göre verilmiş hakim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin üstü, özel kağıtları ve eşyası aranamaz ve bunlara el konulamaz. Yetkili merciin kararı yirmidört saat içinde görevli hakim onayına sunulur. Hakim, kararını el koymadan itibaren kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, el koyma kendiliğinden kalkar. Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. **Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir**" hükümlerine yer verilmiştir.

Anayasa'ya Aykırılığın Değerlendirilmesi

Anayasa Mahkemesi kararlarında da belirtildiği gibi, Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koruyucunun ona uyması gereken Anayasa ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir.

T.C.
DANIŞTAY
ONBEŞİNCİ DAİRE
Esas No : 2014/1150

Hukuk devleti ilkesinin önkoşullarından biri olan hukuk güvenliği ile kişilerin hukuki güvenliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Hukuk güvenliği ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasa düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Bilindiği gibi, kişisel veri, belirli veya kimliği belirlenebilir gerçek ve tüzel kişilere ilişkin tüm bilgileri ifade etmektedir.

Bu kapsamda, bireyin sağlığına veya fiziksel/biyolojik özelliklerine ilişkin bilgiler kişisel sağlık verisini oluşturmaktadır.

Bireyin kişisel verilerinden bir kısmı "hassas veri" şeklinde nitelendirilmekte, hassas veriler ile bireyin temel hak ve özgürlükleri arasında yakın bir ilişki bulunması nedeniyle de bu nitelikteki veriler bireyin diğer kişisel verilerinden daha etkin ve özel koruma altına alınması gerekmektedir.

Bireylerin sağlık verileri hassas veriler kategorisinde kabul edilmektedir

5510 sayılı Kanun'un Sağlık Hizmetlerinden Yararlanma Şartları başlıklı 67. maddesine, 6283 sayılı Kanunun 1. maddesiyle "...biyometrik yöntemlerle kimlik doğrulamasının yapılması..." ibaresi eklenmiş, ancak anılan düzenlemede, biyometrik yöntemlerle yapılacak kimlik doğrulaması sonucu elde edilecek kişisel verilerin toplanması ve işlenmesinin kapsamı, bu verilerin korunmasına ilişkin usul ve esaslar belirtilmemiştir.

Bu nedenle, Yasama organı tarafından, temel ilkeleri koyulmadan, çerçevesi çizilmeden biyometrik veri toplanmasına olanak veren "biyometrik yöntemlerle kimlik doğrulamasının yapılması ve/veya " ibaresi Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırı olduğu gibi, Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırı bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, bir davaya bakmakta olan mahkemenin, o davada uygulanacak bir kanun hükmünü Anayasa'ya aykırı görmesi durumunda, bu kanaatini içeren gerekçeli kararı ile Anayasa Mahkemesine başvurması gerektiğini düzenleyen 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinin 1. fıkrası gereğince, **5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 67. maddesi 3. fıkrasında yer alan "biyometrik yöntemlerle kimlik doğrulaması yapılması ve/veya" ibaresinin Anayasa'nın 2.,13, ve 20. maddelerine aykırı olduğu kanısına ulaşılması nedeniyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, dosyada bulunan belgelerin onaylı bir örneğinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine, 08/07/2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.**

Başkan
Kırdar
ÖZSOYLU

Üye
Yunus
ÇETİN

Üye
Süleyman
KURT

Üye
Süleyman Hilmi
AYDIN

Üye
Hannan
YILBAŞI

